

ВЕНЧУРНИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

<https://doi.org/>

© Литвин І. В., Булак Ю. В., 2022

У статті розглянуті тенденції розвитку венчурного бізнесу в Україні, досліджено його сучасний стан в умовах військового стану. Вивчені основні джерела фінансування стартап-проектів, визначені та проаналізовані історії успіху провідних вітчизняних стартапів, розкрита проблематика формування та становлення вітчизняного стартап-бізнесу. Автори проаналізували перспективи розвитку стартап-індустрії України, можливості її відновлення до показників довоєнного стану.

Ключові слова: венчурний бізнес, стартап-індустрія, стартапери, інноватори, венчурне фінансування.

Постановка проблеми

Сьогодні Україна переживає важкий час, коли в економіці існують істотні дисбаланси, головними з яких є: дефіцит бюджету, спад національного доходу, порушення платіжного і торгового балансів, істотне перевищення імпорту над експортом, що в сукупності свідчить про недостатні фінансові можливості держави. Необхідність обговорення нових підходів, нових вимог до національної інноваційної політики обумовлена тим, що сьогодні Україна опинилася в такій історичній точці розвитку, в якій внутрішні процеси реформування та оптимізування політичної системи держави поєдналися з різким прискоренням глобальних трансформаційних процесів. В Україні є значні перспективи інноваційного розвитку через талановиті трудові ресурси, в яких наявні різноманітні стартап-ідеї, котрі характеризуються попитом за кордоном.

Оскільки сучасні ринки функціонування вимагають нововведень, а інноваційне прискорення є основою їхнього стійкого розвитку, наша держава повинна щонайшвидше вирішити ці проблеми і визначити шляхи реалізації інноваційної політики з урахуванням реальних умов [1]. Саме розвиток венчурного бізнесу стане каталізатором змін у нашій державі та допоможе підвищити економічний рівень розвитку на новий щабель поряд із європейськими державами.

Хоча українська венчурна галузь, як і решта галузей економіки, зазнала впливу від війни, розпочатої Росією, вона продовжує працювати, і навіть після початку бойових дій готує або закриває угоди зі стартапами. За даними Українського фонду стартапів (USF) у перші місяці війни 99 % компаній потребували фінансової підтримки. Лише через певний час попит на ринку поновився в середньому на 40–50 %. Дещо краща ситуація спостерігалась у сфері освіти, де було зафіксовано падіння попиту лише на 10–20 %. Наслідки війни відразу відчули венчурні фонди, які мали портфельні компанії, пов'язані з логістикою, фізичними товарами та їх переміщенням. На початку війни лише 24,3 % українських стартапів продовжили свою роботу і 16,7 % бізнесів мали забезпечення на 3–6 місяців. Інші – у більш кризовому становищі, що поставило їх у режим виживання.

Тож бізнес повинен функціонувати аби забезпечувати безпеку країни на економічному фронті. Сьогодні для стартапів критично важливо навчитись приймати швидкі рішення, а венчурні фонди мають оптимізувати роботу так, аби їхні портфельні компанії продовжили працювати.

Актуальність дослідження

Світовий досвід свідчить, що важливу роль у трансформації господарських механізмів, інтенсивності його структурної перебудови відіграють малі організаційні форми, наприклад, венчурні фірми, фірми “спінофф”, стартапи. Розвиток стартапів стимулює розвиток науково-технічного прогресу та сприяє прискоренню впровадження новітніх досягнень науки і техніки у виробництво, тому необхідно сприяти залученню в Україну капіталу приватних та інституційних інвесторів, та розвивати цю сферу діяльності.

Формулювання цілей статті (постановка завдання)

Мета статті – дослідити стан венчурного підприємництва в Україні та визначити основні перешкоди у формуванні ринку венчурного капіталу як основного джерела фінансування інновацій, провести аналіз перспектив розвитку та популяризації процесів венчурного інвестування, розкрити можливості для розвитку інноваційного підприємництва в країні в умовах воєнного часу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питаннями дослідження джерел фінансування інноваційних проєктів займалися вчені: Абрютіна А., Дамянова Л., Львовчкін С., Опарін В., Складар І., Федосов В., Шатило О. [2] та інші. Питання розвитку венчурного бізнесу та його подальших перспектив вивчали Тарумов В. О., Лободзинская Т. П. [2] та ін.

Виклад основного матеріалу

Сьогодні на вітчизняному ринку найбільший попит на венчурне фінансування формують компанії другої та третьої стадій життєвого циклу, а саме startup та early-stage. Це пов'язано з тим, що більшість венчурних інвесторів майже не інвестують у проєкти на стадії бізнес-ідеї, а для фінансування операційної діяльності зазвичай підприємства використовують традиційні фінансові інструменти. Серед ключових факторів розвитку венчурного бізнесу в окремій країні науковці відзначають: наявність наукових шкіл, стабільний попит на наукові дослідження й розробки, розвиненість фінансових інститутів, активність фондового ринку, політичну і макроекономічну стабільність, кількість стартапів, наявність капітальних інвестицій. Сьогодні наявність визнаних у світі наукових шкіл та позиціонування України на пріоритетних напрямках світового науково-технологічного розвитку створює передумови для інтеграції її у світовий ринок інновацій та виступає суттєвим стимулятором розвитку інноваційного підприємництва. Проте за роки незалежності кількість організацій, які виконують наукові дослідження й розробки в Україні, скоротилася на 28 % [3].

За статистикою 2019 року всього 450 вітчизняних підприємств займались інноваційною діяльністю та реалізували інноваційної продукції на суму 17,7 млрд грн, при цьому експортували її у розмірі 5,5 млрд грн. Лише кожне четверте вітчизняне підприємство реалізовувало нову для ринку продукцію, обсяг якої у 2019 році становив 4,5 млрд грн, з якого експорт становив 41,5 %. 83,8 % українських підприємств реалізували товари, що були новими виключно для цих підприємств, забезпечивши 27,7 % поставок такої продукції за кордон. Для впровадження інноваційної діяльності 170 вітчизняних підприємств придбали 832 нові технології, з яких 129 – за межами України. Із загальної чисельності новітніх технологій 386 було придбано з устаткуванням, з яких 81 – за межами України; 305 – як результат власних досліджень та розробок; 110 – за договорами на придбання прав на об'єкти інтелектуальної власності (патенти, ліцензії, промислові зразки, корисні моделі); 10 – за угодами на придбання технологій та ноу-хау; 12 – разом з цілеспрямованим прийомом на роботу кваліфікованих фахівців. За результатами інноваційної діяльності вісьмох вітчизняних підприємств було створено нові технології, з яких 59 було передано іншим організаціям, зокрема 2 – за межі України [3].

ДУ “Інститут економіки та прогнозування” НАН України вперше здійснив опитування стартапів, як найдинамічніших агентів національної інноваційної системи [3]. В анкетуванні взяли участь майже 70 вітчизняних стартапів. Отримані результати дозволили визначити типовий портрет

засновників стартапів. Отже, більшість із них – це люди віком від 26 до 45 років, що мають вищу освіту, переважно це фахівці зі сфери інформатики та розроблення обчислювальної техніки, інформаційної безпеки, випускники фізико-математичних освітніх програм, системних наук та кібернетики. Близько 60 % вітчизняних стартаперів зосереджують свою увагу на ринках країн Європейського союзу та його асоційованих членів, а також Великобританії. Основними споживачами інноваційних продуктів вітчизняних стартапів є клієнти зі США, Японії та Китаю. Менше чверті опитаних стартапів працюють суто на ринку України. Кількість вітчизняних стартапів за останні роки стрімко зростає.

Процес венчурного інвестування є доволі ризикованим, адже інвестиційний вклад у нові ідеї не може гарантувати отримання прибутку, єдиною заставою служить спеціально обумовлена частка акцій у вже існуючій або лише створюваній фірмі. Першим вітчизняним фондом венчурного капіталу був Фонд “Україна”, який здійснив інвестиції в 30 вітчизняних компаній на суму 10 млн. дол. США. Більша частина фінансування через венчурні фонди здійснюється за рахунок коштів Європейського банку реконструкції і розвитку. В Україні венчурні фонди створені як інститути спільного інвестування, а саме інститути венчурного фінансування, що набули законодавчого оформлення у 2001р. Згідно Законом України, венчурним фондом є не диверсифікований інститут спільного інвестування закритого типу, який здійснює винятково приватне (закрите, тобто шляхом пропозиції цінних паперів заздалегідь визначеному колу осіб) розміщення цінних паперів інституту спільного інвестування серед юридичних та фізичних осіб [3]. У грудні 2005 року компанія DraperFisherJurevetson (DFJ), до якої входять 20 фондів із сукупним інвестиційним капіталом понад 3 млрд дол. США, відкрила в Україні технологічний венчурний фонд “DFJ Nexus”.

Функції венчурних капіталістів на українському інвестиційному ринку виконують компанії з управління активами. Форми вітчизняного венчурного інвестування є достатньо різноманітними, але спостерігається досить відчутний вплив українського постприватизаційного акціонерного капіталу, зокрема, специфікою вітчизняного ринку є переважання інвестиційних кредитів – від вкладень у спеціально випущені під проєкт облігації до прямого інвестиційного кредитування через венчурні фонди [3].

Варто зазначити, що спостерігається збільшення кількості інститутів спільного інвестування з 2016 року (1134) по 2021 рік (1624). Кількість компаній з управління активами за цей же період зменшилась з 347 (2016 рік) по 313 (2021 рік). Закономірно, що збільшення кількості компаній спричинило зростання в останні роки суми активів визнаних інститутів спільного інвестування (рис. 1).

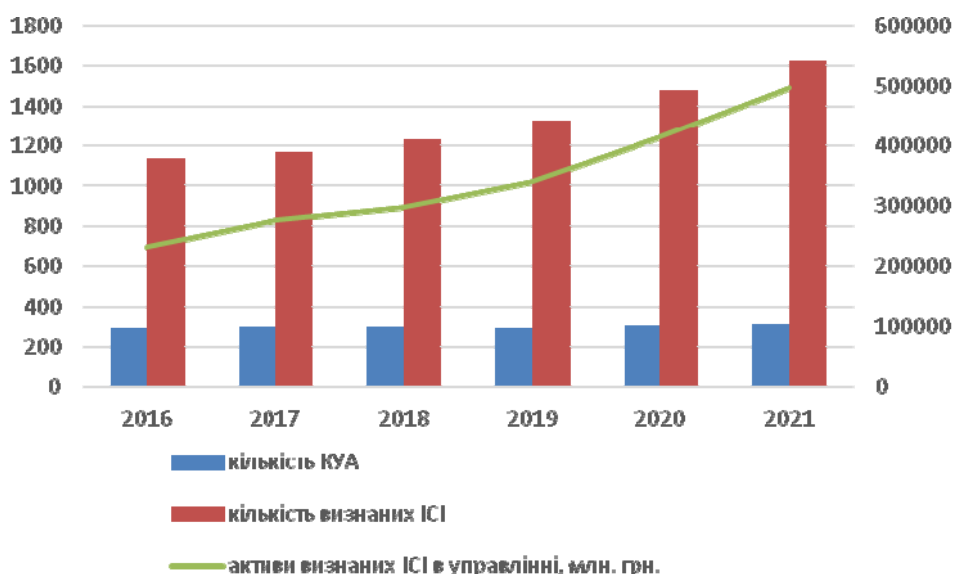

Рис. 1. Активи визнаних ІСІ в управлінні за 2016–2021 рр. [4]

За даними Української асоціації інвестиційного бізнесу зростає кількість інститутів спільного інвестування у розрахунку на одну компанію з управління активами в Україні. Венчурне інвестування є дуже важливим для розвитку економіки та науково-технічного прогресу. За допомогою венчурного інвестування впроваджуються нові інноваційні проекти. Як бачимо, ця сфера розвивається, проте потребує ефективно розробленої політики стимулювання венчурного фінансування, що заохочуватиме інвесторів все активніше вкладати у вітчизняні інноваційні проекти.

Ринок стартапів оцінити дуже складно, оскільки сьогодні більшість угод укладаються неофіційно через небажання учасників розкривати інформацію. Становленню стартапів в Україні перешкоджає низка факторів, головний з яких – несприятливий бізнес-клімат і макроекономічна нестабільність.

Розглянемо позиції України у міжнародних рейтингах, у тому числі “Cities Global Ranking of Startup Ecosystem”. За рейтингом, складеним виданням Forbes, дві компанії з українським корінням увійшли до стартапів-роботодавців США America's Best Startups Employers 2020. Було відібрано 500 проектів із 2500 претендентів. 321 стартап нараховано у м. Києві, що дало змогу отримати у рейтингу 34-те місце з-понад 1000 міст [5].

За версією світового рейтингу стартап-сервісу “Startup Ranking”, в якому досліджувалася ситуація в 150 країнах, у 2021 році Україна посіла 34-ме місце за кількістю стартап-проектів, випередивши Південну Корею та Естонію. У 2016 році Україна за цим рейтингом посідала лише 83 місце. За даними інноваційного парку UNIT.City, який виступив партнером StartupBlink в Україні, у 2019 році серед проаналізованих понад 100 країн Україна посіла 31-ше місце [8]. До війни Україна була ідеальним місцем для стартапів. До найпопулярніших стартап-індустрій в країні, згідно зі StartupBlink, належали сфера маркетингу та продажів, програмне забезпечення та дані, сфера соціальних мереж і дозвілля [5].

На глобальній карті екосистем стартапів StartupBlink є вибірка з 426 стартапів з України, 13 акселераторів, 26 коворкінгів, 35 інших, підтримуючих стартапи, організацій в Україні.

Найкращими містами для стартап-підприємництва за версією рейтингу StartupBlink на початку 2022 року були названі Київ, Одеса, Львів та Харків. Натомість у глобальному рейтингу найкращих міст для стартапів Київ посів 93 місце, Одеса та Львів опинились поруч з невеликим розривом 742 та 749 місця відповідно, а Харків – на 855 місці [5].

Основною причиною успіху України на ринку стартапів укладачі рейтингу назвали наявність пулу талановитих інженерів-розробників, на яких є великий попит у безлічі іноземних компаній віддалено або в місцевих R&D-центрах. Такі люди часто наважуються створити власний стартап навіть попри те, що стандарти життя в країні є низькими, але зарплати айтівців на цьому тлі є дуже високими, пояснили в StartupBlink.

Не зважаючи на складні умови функціонування української економіки, молоді інноватори продовжують втілювати свої ідеї. Зокрема, до списку найуспішніших вітчизняних стартапів входять: Petcube (найкращий стартап Європи 2014 року, що виготовляє пристрої для домашніх тварин), Clickky (одна з найбільших незалежних мобільних маркетингових платформ у Східній Європі), Augmented Pixels (стартап, що пропонує технології доповненої реальності), Branto (стартап-проект з побудови “розумного будинку”), Ajax Systems (проект створення “розумної” системи безпеки для помешкань), Preply (сервіс інтернет-освіти, платформа для пошуку локальних та онлайн-репетиторів) [6]. Саме ці українські розробки виходять на міжнародні ринки і дивують світ своєю креативністю та поступово допомагають країні зайняти вагомe місце на ринку технологічних інновацій.

Дослідимо проблематику джерел походження доходів стартапів та отримання ними залучених коштів для подальшого розвитку. Результати дослідження, проведеного експертами польської організації “Польсько-український міст стартапів” у партнерстві з урядовим Українським

фондом стартапів (USF) та Варшавською фондовою біржею (WSE), свідчать, що 51 % українських стартапів не отримують доходу, що робить їх залежними від зовнішніх джерел фінансування і надзвичайно чутливими до зовнішніх факторів середовища [7]. Лише 19,6 % підприємств отримують невеликий дохід (до 10 тис. євро), що покриває витрати на діяльність, пов'язану з розробкою продуктів та послуг. Лише один з десяти стартапів отримує річний дохід понад 50 тис. євро. До TOP – 5 найбільш популярних видів економічної діяльності у сфері стартап-підприємництва входять: програмне забезпечення як послуга, енергетика, медтехніка та охорона здоров'я, штучний інтелект, сільське господарство. За статистикою, 63 % досліджуваних стартапів зорієнтовані на міжнародний і внутрішній ринки, 24 % – на міжнародний, 12 % – лише на український ринок [7].

Оскільки активний розвиток стартап-індустрія в Україні отримала відносно недавно, природно, що проекти тут молоді. Дослідження показало, що 74 % вітчизняних стартапів працюють на ринку не більше трьох років, а 87 % – менше п'яти років. На заснування стартапів, зазвичай, наважуються команди у складі кількох людей. За даними проведеного опитування, 37 % проєктів творилися за участю двох осіб, 25 % – трьох, лише кожен п'ятий стартап має лише одного засновника [7].

Для ведення бізнесу українські стартапи найчастіше засновують товариства з обмеженою відповідальністю, рідше стають фізичними особами-підприємцями.

Поширені джерела фінансування вітчизняних стартапів наведені на рис. 2.

Поточні джерела фінансування

Рис. 2. Поточні джерела фінансування вітчизняних стартапів у 2021 р. [7]

Чисельність працівників в українських стартапах істотно коливається: зазвичай у стартап-проєктах, крім засновників, працює три особи, у середньому до шести осіб. За результатами дослідження Ukrainian Startup Ecosystem, у найбільшому з опитаних стартапів зайнято 46 осіб. Для 84 % засновників стартапів основним джерелом фінансування є власні кошти, 31 % отримали гранти від українського державного фонду стартапів [7].

На сучасному етапі підтримка стартапів є надзвичайно важливою, адже це процес довготривалий та комплексний, який в першу чергу вимагає реалізації таких заходів:

- збільшення обсягів державного інвестування, та, як наслідок, забезпечення розвитку стартап-індустрії на території країни, забезпечення сплати податків до місцевих та державного бюджетів;
- підтримка соціальної спрямованості інноваційних проєктів;
- розвиток підприємницької культури;
- посилення режиму інтелектуальної власності;
- розроблення та схвалення законопроєктів, які сприятимуть розвитку інноваційного підприємництва;
- посилення інформаційних можливостей участі українських новаторів у міжнародних програмах [8].

Сьогодні в Україні створено державний національний фонд стартапів, у якому гроші на роботу та гранти виділяються з державного бюджету. Це дасть можливість профінансувати від 200 до 600 українських проєктів у таких сферах фінансування, як штучний інтелект, доповнена реальність, Big Data, блок-чейн, кібербезпека, оборона, медицина й охорона здоров'я, подорожі, фінансові технології, освітні технології, роботобудування, професійні послуги, програмне забезпечення як послуга, виробництво, електронна комерція, просування інтернет-речей.

Розвитку ринку стартапів України перешкоджає існуюче законодавство, що не формує ефективну систему можливостей для швидкого розвитку стартап-проєктів. Нераціональна система оподаткування та недосконалість законів щодо підтримки малого та середнього бізнесу гальмують розвиток ринку інновацій та роблять неможливим його відкрите функціонування. Також гальмують розвиток венчурного бізнесу й інші фактори: недостатність джерел фінансування інновацій; нерозвиненість фондового ринку, брак гарантій для інвесторів венчурного бізнесу; нестабільна ситуація в секторі генерування наукових знань; недостатня кількість “якісних” проєктів на ринку венчурного інвестування; нестача фахівців на ринку венчурного підприємництва; недосконалість системи захисту інтелектуальної власності та відсутність розвинутого інституту комерціалізації інновацій [1].

Вторгнення в Україну російських збройних сил ознаменувало початок війни, яка порушила нормальну роботу стартапів і технологічних компаній в Україні. В умовах військового часу українські компанії намагаються, всупереч війні, розвиватися, створюючи мінімально безпечні умови праці для своїх співробітників, передаючи операції на аутсорсинг і забезпечуючи таким чином продовження своєї діяльності [9].

Україна, будучи молодою державою з 30-річною незалежністю, продемонструвала скромну активність технологічних стартапів порівняно з її європейськими колегами, такими як Велика Британія та Німеччина. Незважаючи на це, Україна стала свідком розвитку екосистеми стартапів завдяки величезній кількості розробників програмного забезпечення, що призвело до появи таких успішних вітчизняних стартапів, таких як Gitlab, Grammarly, People.ai та Liki24.

З рис. 3. можемо відслідкувати тенденцію останніх років до зменшення кількості укладених угод у технологічній сфері на тлі пандемії та повномасштабної війни в Україні. Вітчизняна технологічна галузь зіштовхнулася із безліччю проблем, починаючи з короткострокових факторів впливу на бізнес, таких як забезпечення безперервності бізнес-операцій, безпеки співробітників і переміщення серверів, так і чинників довгострокової невизначеності майбутнього існування та функціонування. Короткострокові операційні наслідки перших місяців війни деякі вітчизняні стартап-компанії зуміли пом'якшити за рахунок аутсорсингу операцій і перенесення українських серверів за кордон. Таким стартапам, як Beetroot, у яких 90 % персоналу було розташовано в Україні, довелося планувати перенесення технічної інфраструктури та переведення співробітників. Але багато з цих співробітників вирішили залишитися і воювати за свою батьківщину. У той же час, інші стартапи перемістили своїх співробітників та їхні сім'ї в безпечніші країни Європи [9].

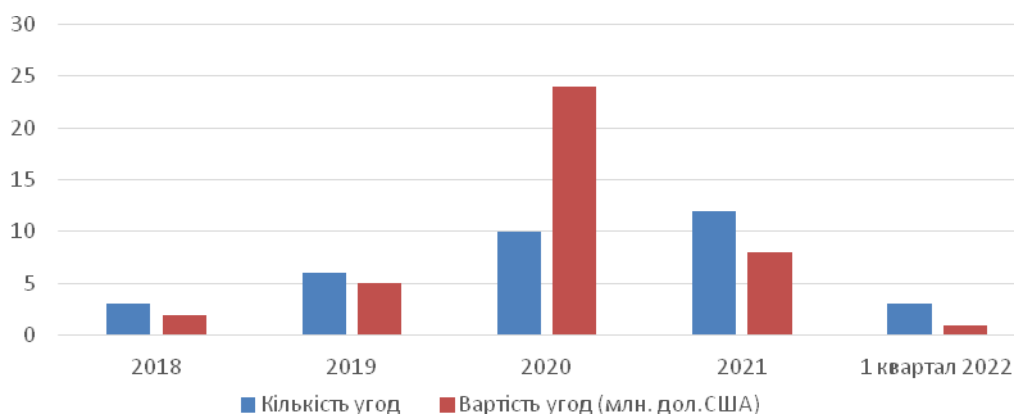

Рис.3. Укладені угоди у технологічній сфері та їх вартість протягом 2018–2022 рр. [9]

Іншою важливою проблемою в умовах війни для українських винахідників була недоступність Інтернету для працівників в Україні. Віце-прем'єр-міністр України повідомив у Twitter про відновлення роботи супутникового інтернету Starlink в країні. Таким чином, стартапам вдалося пом'якшити операційний вплив та здійснювати свою діяльність шляхом переміщення своїх співробітників і апаратних ресурсів. Що стосується довгострокового ефекту, то фінансування стартапів в умовах військового часу відбувається повільно. Іноземні інвестори припинили інвестиції через війну та ризик, пов'язаний з фінансуванням цих стартапів. Однак, незважаючи на потрясіння та невизначеність, такі інвестори, як SMRK VC Fund, український венчурний фонд, орієнтований на IT, продовжує інвестувати в українські стартапи, щоб вітчизняна IT-сфера розвивалася вперед [9].

Напередодні та під час повномасштабного вторгнення Росії в Україну США та Європа запровадили жорсткі санкції проти агресора, продовжуючи надавати підтримку нашій країні. На жаль додаткові санкції повільно впливають на Росію та її стартап-індустрію.

З огляду на військові дії та значні ризики інвестиційної діяльності, важливою є підтримка існуючих стартапів, пошук джерел фінансової допомоги вітчизняній стартап-індустрії. Серед перспектив розвитку вітчизняного ринку венчурного капіталу можна виділити те, що український онлайн-ринок не перенасичений у жодному сегменті. Це дає можливість для українських компаній зайняти вільні ніші та вести успішну конкурентоспроможну діяльність. Тому для розвитку вітчизняної стартап-індустрії необхідна цілеспрямована та ефективна державна підтримка малого підприємництва в інноваційній сфері та у галузі венчурного інвестування за такими напрямками [1]:

- створення системи гарантій та страхування інвестицій;
- ведення державного реєстру структур, які працюють у сфері венчурного інвестування;
- організування системи підготовки управлінських кадрів та менеджерів інноваційної діяльності;
- забезпечення гарантій прав компаній на інтелектуальну власність;
- розроблення ефективних механізмів для формування та використання коштів венчурних фондів;
- створення нормативно-правової бази, яка б регламентувала правові відносини у сфері інвестування, в тому числі у технологічному секторі;
- розроблення процедури допуску на український ринок іноземного капіталу;
- формування методології оцінювання ринкових перспектив комерціалізації науково-технічної продукції в межах реалізації стартапів.

Висновки

Отже, венчурний бізнес сприяє удосконаленню та технічному переозброєнню підприємств країни, збільшує зайнятість, удосконалює принципи управління інноваційними фірмами. Оскільки, український венчурний бізнес знаходиться на етапі розвитку, то державна підтримка є безумовно необхідною. Вітчизняні талановиті інноватори розробляють багато інноваційних розробок, котрі користуються попитом закордоном та приносять чималі прибутки, це свідчить про вагомий потенціал для розвитку венчурного бізнесу. Усунення більшості наявних перешкод на шляху формування місцевого ринку венчурного капіталу створить у подальшому сприятливі умови для успішного становлення венчурного бізнесу в Україні. Крім того, таке негативне явище, як війна, звичайно, руйнує розвиток венчурного підприємництва в країні, але дає стимул до нових змін в галузі та пошуку можливостей адаптації місцевої стартап-індустрії до нових умов функціонування завдяки винахідливості вітчизняних кадрів.

Перспективи подальших досліджень

У наступній статті будуть розглянуті особливості державного регулювання сфери венчурного бізнесу в Україні. Заплановано визначити напрями державного регулювання розвитку венчурного бізнесу в інвестиційній сфері, проаналізувати світовий досвід розвитку екосистем стартапів як важливої складової інноваційної економіки та запропонувати певний комплекс заходів, які дадуть змогу сформувати умови для повоєнної відбудови України та розвитку вітчизняного венчурного бізнесу.

Список літератури

1. Баб'ячок Р. І., Кульчицький І. І. *Основні тенденції розвитку стартапів в Україні – проблеми, перешкоди і можливості*. 2018. URL: <https://www.civic-synergy.org.ua/wpcontent/uploads/2018/04/Osnovni-tendentsiyi-rozvytku-startapiv-v-Ukrayini-1-1.pdf> (дата звернення 5 липня 2022).
2. Антонюк Л. Л. *Венчурний капітал: зарубіжний досвід та проблеми становлення в Україні*: моногр. Київ: КНЕУ. 2000. 172 с.
3. Зянько В. В. *Інноваційне підприємництво: сутність, механізм і форми розвитку*: моногр. Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2008. 397 с.
4. Сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу. URL: <https://www.uaib.com.ua/> (дата звернення 5 липня 2022).
5. *Огляд екосистеми стартапів в Україні. Стартап-екосистема в Україні*. URL: (startupblink.com) (дата звернення 5 липня 2022).
6. *24 успішних українських стартапи, на яких найбільше заробили*. URL: vntu.edu.ua (дата звернення 5 липня 2022).
7. *Половина українських стартапів не мають доходу – дослідження*. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/01/20/681646/> (дата звернення 5 липня 2022).
8. Грудцина Ю. В. Інноваційна діяльність в Україні: аналіз та прогнозування. *Бізнес Інформ*. 2019. № 2. С. 78–84. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-2-78-84> (дата звернення 5 липня 2022).
9. *Війна в Україні: криза в індустрії технологічних стартапів*. URL: <https://www.globaldata.com/data-insights/technology/ukraine-war-crisis-in-tech-startup-industry/> (дата звернення 5 липня 2022).

References

1. Babyachok R. I., Kulchytsky I. I. (2018). *The main trends in the development of startups in Ukraine are problems, obstacles and opportunities*. Retrieved from: <https://www.civic-synergy.org.ua/wpcontent/uploads/2018/04/Osnovni-tendentsiyi-rozvytku-startapiv-v-Ukrayini-1-1.pdf> (accessed 5 July 2022).
2. Antonyuk L. L. (2000). *Venture capital: foreign experience and problems of formation in Ukraine: a monograph*. Kyiv: KNEU. 172 p.
3. Zyancko V. V. (2008). *Innovative entrepreneurship: essence, mechanism and forms of development*. monograph. Vinnytsia: UNIVERSUM-Vinnytsia. 397p
4. Website of the Ukrainian Investment Business Association. URL: <https://www.uaib.com.ua/> (accessed 5 July 2022).

5. *Overview of the startup ecosystem in Ukraine. Startup ecosystem in Ukraine*. Retrieved from: startupblink.com (accessed 5 July 2022).
6. *24 successful Ukrainian startups, which earned the most*. URL: vntu.edu.ua (accessed 5 July 2022)
7. *Half of Ukrainian startups have no income – research*. Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/01/20/681646/> (accessed 5 July 2022).
8. Grudtsyna Y. V. (2019). Innovative activity in Ukraine: analysis and forecasting. *Business Inform*. No. 2. C. 78–84. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-2-78-84> (accessed 5 July 2022).
9. *War in Ukraine: crisis in the tech startup industry*. Retrieved from: <https://www.globaldata.com/data-insights/technology/ukraine-war-crisis-in-tech-startup-industry/> (accessed 5 July 2022).

Iryna Lytvyn, Yuliia Bulak
Lviv Polytechnic National University

VENTURE BUSINESS IN UKRAINE IN WARTIME CONDITIONS

© Lytvyn I. V., Bulak Y. V., 2022

The article examines the trends in the development of venture business in Ukraine and examines its current state in the conditions of martial law. The main sources of funding for start-up projects were studied, the success stories of leading domestic start-ups were identified and analyzed, and the problems of the formation and formation of domestic start-up businesses were revealed. The authors analyzed the prospects for the development of the startup industry in Ukraine and the possibilities of its restoration to pre-war indicators.

The article examines the essence and history of the introduction of venture investment mechanisms in Ukraine and identifies the peculiarities of the formation and development of domestic start-up companies. The authors analyzed the trends in the development of the venture capital market in the pre-war period in the segment of individual players of the investment market – joint venture investment institutions. The article defines the positions of Ukraine and its cities in the global rankings of the best ecosystems for startups and outlines the most popular high-tech industries for investors in local startup projects in pre-war times. The authors analyzed the branch-based local startups and investigated the profile types of the Ukrainian startup based on the criteria of the number of co-founders, duration of work on the market, sources of financing, level of profitability, and organizational forms of entrepreneurship.

The article analyzes the factors hindering the growth of the national venture capital market and the development of the local startup industry, as well as highlights the priority areas of their support in wartime conditions. Many factors were added to the risks of innovative activity in the conditions of martial law startups, which disrupted the continuity and normal flow of business processes of national startup companies. The local startup community faced the problems of living in conditions of brutal hostilities, and therefore the issue of employee safety, their relocation to fairly safe places of residence, the relocation of valuable technological equipment, and servers, and the restoration of access to the Internet became the primary factors for the creation of startup teams and recovery. their work in war conditions. The suspension of funding of startup projects by foreign investors and the lack of own resources force emigrant startups and their employees with their family members to safe countries of the world, which is also a problem for the survival of the Ukrainian startup ecosystem.

Keywords: venture business, startup industry, startups, innovators, venture financing.